

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פרשת כי-תצא תשפ"ה

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גליון שופטים בענין 'התועלת בחרדה'

אני רוצה להדגיש נקודה אחת חשובה שהזכרת בעקיפין: ההבחנה בין פחד לבין חרדה. פחד הוא רגש הסתגלותי - הוא מאותגל לאדם לעצור, להיזהר, להפעיל שיקול דעת. לעומת זאת, חרדה היא כאשר אותו מנגנון הגנה הופך למוגזם, משתלט, ומקבע את האדם במקום שבו הוא כבר לא פנוי לפעולה חופשית. במילים אחרות: הפחד נועד לשרת אותנו, ואילו החרדה מתחילה לשלוט בנו.

הדוגמאות שהבאת על "דוב" ו"ר' אברהם" ממחישות היטב את המורכבות הזו. לעיתים הפחדים מגלים מסר פנימי חשוב על חלקים בתוכנו שעוד לא עובדו דיים מה שאנחנו מכנים סימפטומים עם משמעות. במקרים אחרים, אותם פחדים הופכים להיות כמו "קביים" שהאדם כבר לא באמת זקוק להם, אך ממשיך להיאחז בהם. כאן בדיוק נכנס הטיפול לא כדי "לבטל" את החרדה, אלא כדי לברר האם היא נושאת מסר שעדיין לא הובן, או שהיא כבר חוסמת את הדרך.

*

כל כך יפה!

מאד התרגשתי מההדגש הזה שמוטל עלינו לבדור במעמקי הנפש ולמצוא האם אני עדיין 'שייך' לעבירה או לא, (זה תשובה בעצם...) וההבנה שהשייכות לעבירה יכולה אפילו להתבטא בפחד ממנה - זה ממש מטלטל אותי!

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: השבוע חזרו ללימודים, סוף כל סוף, גם הבנות. מצאתי את עצמי נושם אוויר צח. אך אז התחילה להציק לי מחשבה אחרת: מדוע אני רוצה להתפטר מהילדים? מדוע רע לי איתם?

תשובה: יש סיפור ידוע על 'אהבת ישראל' שהיה מרבה בשבחים על כל יהודי בישראל, גם על הפחותים שבהם. קרא להם "הצדיקים". עד שבא 'פחות' אחד וביקש להשתדך עמו. צדיק עם צדיק - מה יותר יפה מזה? אמר לו 'אהבת ישראל', כל אחד משתדך עם הצדיקים שלו. אני עם הצדיקים שלי ואתה עם הצדיקים שלך. לא היתה שום ציניות או זלזול בתשובה שלו, חלילה. הוא התכוון לזה לגמרי.

אנחנו יכולים מאוד ליהנות מההבנה הזו, גם ליהנות איתם, גם להתענג על הקירבה שלהם. ועדיין זה דורש מאמץ והתגייסות. ואין לנו מהמשיב הזה בלי גבול. זה שהגיע הקץ ליכולת שלנו להיות איתם, זה לא מספר שום דבר על מידת האהבה שלנו או רמת הקירבה. זה רק מספר על היותנו אנשים מוגבלים בכוחותינו.

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

יש לנו השפעה חזקה

מניסיון הקוראים, הגרש"ק שליט"א מקפיד להביא שאלות שכיחות. לא יטריח את הקוראים בגין בעל תפילה מוסף דראש השנה שאבא שלו נפטר בפתאומיות, ואין מישו שיחליף אותו.

כן בהחלט, יש בינינו אנשים, שדעת ההורים הזקנים לשידוכים של נכדיהם, עדיין רלוונטית עבורם. ורק נזכור, הוא בן ארבעים וחמש. אבא שלו בן שישים ושמונה. והסבא בטוח לגמרי שהבן שלו (הזאטוט בעיניו) עדיין לא מבין בין ימינו לשמאלו, ועושה טעות חמורה שמסכים לשידוך המוצע. הוא חייב לעצור אותו.

לא נשאר אתכם עם פה פעור. הגרש"ק אכן פוסק שבמקרה כזה לא צריך לשמוע בקול ההורים. וכמובן מומלץ לנהוג בהם בדרך כבוד, ולא להתעמת איתם.

ובינתיים, למדנו לעצמינו את גודל השפעת ההורים על חיי ילדיהם.

זה בטבע הבריאה כך. אנו לומדים בפרשת השבוע על 'בן סורר ומורה'. חז"ל מספרים לנו עד כמה נדיר המקרה הזה. שיטת ר' יהודה היא: "לא היה ולא נברא, ולמה נכתב? דרוש וקבל שכר".

נגדיר את זה במשפט הברור ביותר. אין מישו בעולם שיש לו השפעה גדולה יותר על הבן, מאשר ההורים. הם הסמכות הגבוהה ביותר, והמקום שלהם פי עשר גבוה יותר, מאשר הסמכות הניצבת ברשימה אחרים.

החסידים בוודאי יאמרו, שההשפעה של האדמו"ר גדולה יותר מההורים. מסתבר שזה נכון, רק שההורים הם אלו שבכלל החליטו עבורו מי האדמו"ר שלו.

*

אז מה קורה לאברום-יעקב? מה שקורה להרבה הורים בינינו. אנחנו מתייחסים לעצמינו, במבט של עצמי על עצמי. אני יודע לעצמי את פחיתות ערכי, את ההתמודדויות הקשות שלי, את הנפילות, את החולשות, את הקטנוניות.

ואז אנחנו מתייבצים מול הבן. כאילו עומד 'אברום-יעקב' מול שמוליק.

וזו טעות. אצל שמוליק אין מושג של 'אברום-יעקב', הוא לא מכיר אותו בכלל משום מקום. הוא מכיר את "אבא".

אברום-יעקב מחזיק על הראש כתר מיוחד שניתן לו בפיקדון משמים. לכתר הזה יש מקום של השפעה עצומה על הילד. גם עכשיו, גם בעוד שנה, וגם בעוד עשרים שנה. לרגע צריך לזנוח את כל המחשבות על עצמי, את חוסר הביטחון, את ההלקאה העצמית, ולהצליח לראות איזה רגע גדול ומרשים באותו מיני טקס, שבו אני קורא לילד שלי הציצה, ומדריך אותו: "תדע לך בן יקר! התחלת כעת ישיבה גדולה. זו יכולה להיות תקופת צמיחה אדירה בשבילך. ולצערנו, עלולה גם להוות מדרון חלקלק. אתה צריך להיות זהיר. לתפוס את עצמך ברגע הנכון. אולי לבקש עיצה נכונה. שמור על עצמך! אתה תודה לעצמך כל השנים על כך".

הלואי שנצליח לרגע לפתח מין מבט מן הצד, להתבונן במעמד החשוב של מסירת המורשה קהילת יעקב' מאבא לבן, ולהכיר בהשפעה הגדולה שלנו עליו.

אברום-יעקב, אבא של שמוליק. בחור בן שש-עשרה. בן יקר, גם בכור. זה עתה התחיל ישיבה גדולה.

מעבר להתרגשות הגדולה ולאוויר האין-סופי, השתכנה לו עמוק בלב, דאגה מציקה שאינה נותנת לו מנוח. "כבר כמה לילות אינני ישן בראף. מתעורר מדי פעם מחלומות בעתה" - הוא מספר ואינו נזקק לעדות. העיגולים השחורים סביב לעיניו מספרים על כך.

מגלגלים עשרים שנה אחורה. אברום-יעקב בחור 'שפיץ' בישיבה קטנה. מחובר ללימוד מתוך שקיקה, ירא שמים מתוך תמימות. עלה לישיבה גדולה. נפתח עולם בפניו. פגש חברים מכל מיני מחוזות. באותו שלב בחייו של היפרדות מהבית ויצירת קשרים חברתיים חדשים, ביקש בכל מאודו למצוא חן בעיניהם. השתוקק לקירבתם. בהתחלה רק חיקה אותם. בהמשך, החל להרגיש ניתוק מהלימוד, ובתאונת שרשרת גם איבד את הרתיעה מחסאים, איבד ענין בכל דבר שבקדושה.

ומה שהתדרדר במהרה, לקח לו כמה שנים כדי לשקם בחזרה. כעת הבן שלו נמצא בשלב זהה אליו, והוא מודאג. "תגיד לי! - אני מתעניין אצלו - האם דיברת עם שמוליק משהו בענין הזה?"

אלו עיניים פתוח עלי. "מה יש לי לדבר איתו? מה פתאום שיקשיב לי? מה יש לי לומר לו?"

*

הנה מפגש בלתי אמצעי עם חוסר הביטחון שלנו כהורים. מאפסים את ההשפעה שלנו ההורים על הילדים. הנימוקים שלנו מרובים:

מתחיל בענווה שגרתית, כאילו מדובר באמירת סליחות. "מה אני? מה מעשי? מה חיי? איזה זכות יש לי לומר לו משהו?"

בהמשך: "אתה מכיר את הדור של היום, הם חוצפנים! לא מעניין אותם דעות של אבות מהמילניום הקודם!" לא מסתפק בכך, וממשיך בנימת הייאוש: "אתה יודע כמה פעמים אני אומר משהו לילדים עד ששומעים בקולי. מתבייש להדגים לך".

והנה התוצאה לפנינו: בחור טמיר, ענק, יצוק, עמוד שידרה יציב, כבר בן-עשרה בלי עין הרע. ומולו ניצב, אבא כפוף. ידיים פכורות. ייאוש בעיניו. כמעט משתחוה מלוא קומתו לפני כבוד בנו.

אנחנו חייבים קצת לעשות סדר לעצמנו בענין הזה. הלואי שנצליח להחזיר לעצמינו מקצת מן הביטחון המגיע לנו ביושר.

*

את הגיליון הוותיק "עלים לתרופה" יצא לכם בוודאי להכיר. יש שם מדור קבוע שכבר רץ מיום הוצאת הגיליון הראשון לאור עולם. פינת ההלכה עם הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א.

שאלה חשובה ונחוצה עלתה לפני שבועיים. הבת שלה הגיעה לפרקה. יש הצעה מצויינת על הפרק. כולם כבר הסכימו. דא עקא, הסבא שם 'טאבו'. אוסר לסגור את השידוך. והאבא-הבן נפשו בשאלתו, האם מותר לו לסגור שידוך בניגוד לדעת הוריו?